

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmon — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

La Rosalii.

Sibiu, 31 Mai, 1897.

„Eu voi ruga pe
Tatăl și alt mângăetor
„va da vouă, ca să fie
„cu voi în veci.”
Ioan XIV. 16.

Nu este pentru noi Români din
monarhia Austro-Ungară sârbătore,
care mai mult se ne nutrească speranța
în realizarea aspirațiunilor naționale,
pentru cari de veacuri luptăm, și care
pururea se ne deie însuflețire pentru
muncă și învingerea greutăților, ce se
opun, ca și tocmai praznicul pogoririi
Duhului sânt.

În această zi, care s'ar mai putea
numi sârbătore a limbilor, — după ce s'a
înălțat mântuitorul Iisus Christos la
ceriu și a luat în stăpânire tronul îm-
părătesc, ședând de-a dreapta Tatălui, —
ne-a trimis în nemărginita sa purtare
de grijă de neamul omenesc pe Duhul
cel preasânt în limbi de foc, ca lumina-
nând pe învătăreții săi să se asupe prin
dînsii lumea și să se revie asupra în-
tregei omenimi rōdele cele bogate a
le harului său, său, precum ne spune
de Dumnezeu grăitorul Luca: „Adu-
nați fiind învătăreții lui Christos, s'a
făcut sunet ca de o suflare, ce vine
repede, și au umplut casa, unde erau
ședând: și toți au început a grăi cu
străine graiuri” și după această
inspirațiune divină au propovedit po-
pōrelor evangelicile învățături.

Cum se nu se nască deci în su-
fletul nostru o bucurie, și cum se nu
ni-se întărească nădejdea în realizarea
aspirațiunilor, când nu dorim alta de-
cât asigurarea unui drept, ce dela
Dumnezeu ne este dat, adevă de a
primi dela fruntașii, înaintemergătorii
și învățătorii neamului nostru învăță-
turile de uman neam, progres și cultivare
în toate direcțiunile în limba ce-o avem
și pe care o iubim, și astfel a ne bu-
cura de o dezvoltare naturală în confor-
mitate cu individualitatea noastră etnică.

Acăsta este un lucru forte natural,
căci securarea noastră lupte să învîrt
pururea în giurul legii și limbii noastre.

Pentru limbă, mai mult ca pentru
vieță, s'au luptat cei mai vechi înain-
tași ai noștri; așa ne spune Bonfinius.

Respectarea limbii naționale cu
tote consecunțele sale o cere între
altele: *suplex libellus Valahorum*, și
tote memorandele ulterioare.

Limba este și acum atât la noi,
cât și la frații noștri Aromâni în pri-
mul plan în programul luptelor noastre,
și pe cât timp vor subsista învățăturile
cerescului învățator, n'avem tēmă, că
va fi cineva în stare să ne deslupescă
de dragostea față de acest odor al
nostru.

Tendențele și necuratele planuri
ale dușmanilor se vor lovi conti-
nuu de tăria vederilor creștine, cari
vecinic vor sta în valōre, și cari vor
sustenți și nutri și pentru viitor puterea
de resistență a poporului român, mă-
rindu-i dragostea și îngrijirea față de
bunul primejdut.

Fost-au timpuri, când limba ro-
mână era scōsă din usul administra-
țiunii și bisericeii, și când fii de boieri
se rușinau a o vorbi, creșdându-o im-
potentă a exprima noțiuni mai alese și
scientifiche și creșd înțroducerea și sus-
ținerea în locul ei a limbii grecesci.

Cu toate aceste ea n'a dispărut,
nu s'a dat de tot uitării, căci geniul
ei i-a ocrotit terenul și sinul, la care
se se pōtă salva și desvolta. Acel sin
a fost vatra țărănescă, a fost sinul cald
și prielnic al poporului-țeran, care nici
când nu s'a rușinat a-și apăra și păstra
limba sa și a se folosi cu mândrie de
ea în fața ori-și-cui.

Astăzi, deși situațiunea este destul
de grea, totuși în această privință este
mai favorabilă, căci poporul nu stă
numai singur în dragostea de limbă,
ci cu el stă în nobilă emulațiune
și inteligență lui, care știe, că a ataca
un popor în drepturile limbii
sale, este a lovi în inima lui.

Din această conștiință ar trebui să
resulte firește o firmă hotărîre și năsuință
spre o energică acțiune contra acelor,
ce îndreptăzesc pumnalul cătră inima,
ce ne supținea vieța

Așa a și fost în trecut.

Durere însă, că în prezent nu este
așa. Toți stau astăzi neotărîți și ne-
dumeriți, așteptând pe un Mesia, care
să-i mântuască. Unde-ți îndreptezi pri-
virea, pretutindenea afli nemulțumire, ne-
încredere, ba am puté dice chiar un pes-
simism, care tinde a deveni tot mai
general. Acestei lățiri ar trebui să se
pue stavilă.

Noi avem convingerea, că mate-
rialul de acțiune există, mulțimea, gre-
garii sunt, dar om nu avem, care să
știe concentra în sine încrederea tuturor
și să se pue în frunte, cu drapelul a
mână.

Am avut, ce-i drept, până bine
de curând partid binișor organizat, în
frunte cu un comitet permanent; dar
loviturile dușmane, și eu cred, că în
mare măsură și lipsa noastră de tact și
purcedere corectă le-au sistat, și aji nu
mai dau nici un semn de vieță. Cei
ce au creat această organizare n'au pre-
supus, că după o așa scurtă vieță se
și apună.

Ōmenii, cari au stat de curând
în fruntea atacurilor naționale și mai
ales mercenării lor au avut nepre-
cauțiunea de-a arunca cu noroi în toți
accia, cari nu se supuneau orbiș vede-
riilor lor, ca și când ar mai exista po-
pōre, la cari toți bărbații lor se fie în
câștiii de politică unanim de acord și
de-o singură părere.

Nici o armată nu este așa nepri-
cepută, că se ducă deodată pe toți stra-
tegi și conducătorii săi în luptă, ori pe
cei din rezervă să-i discrediteze înșasi;
căci cât de tristă este înfățișarea, când,
pierdând pe generalii fruntași, armata
se desmembră, neavând cine le ocupa
locurile.

În această situațiune ne aflăm noi
aji. Nu-i bărbat de valōre, care se nu
fi din rezervă și descrierea evenimentelor
și timbrat dintr'o suflare dușman, ba chiar
trădător al nēmului, din sinul căruia a eșit
și acăsta nu din alte motive, decât, ca
să se asigure poziția pōte nemeritată și
să susție pe sfetnicii lor, nutriți adeseori
de personală ură și mânați de parti-
culare interese.

Etă o puternică cauză care a pro-
dus situațiunea noastră actuală.

Astăzi cu adevărat ne aflăm în
starea apostolilor după înălțarea la
ceriu a lui Iisus Christos, a Condu-
cătorului și Mântuitorului lor și al
tuturor.

Părășiți, solitari stăm și noi în
mijlocul numărōselor furtune și nu-
mai autoritățile bisericesci continuă cu
multă greutate lupta pentru susținerea
celor ce le avem.

Nu putem deci în această situațiune
și cu ocaziunea acestui dumnezeesc pra-
nic, decât să urmăm cu toții la olaltă
și fiecare îndeosebi creștinescul sfat al
evangelistului Ioan, carele dice: „Eu
voiu ruga pe Tatăl și alt mângăetor
va da vouă, ca să fie cu voi în veci.”

Bară de-ar costă și pentru cauză
noastră națională cât mai curând acăsta
sârbătore a trimiterei și sosirii unui
mângăetor nou, dar care tot din vechimea
tradițiunilor și aspirațiunilor noastre se
purcedă, căci sentimentele de așteptare
sunt neplăcute și nesuportabile.

Deca.

Cărțile bisericesci.

Am spus în articolul precedent,
care a fost și care este gândul nostru
în afacerea retipării cărților biseri-
cesci.

Metropolia din România se ia ini-
țiativa pentru întrunirea unei anchete,
compuse din reprezentanți tuturor
metropoliilor ortodoxe române, cu che-
marea de a statori atât textul cărților
bisericesci, cât și ortografia în care se
se facă tipărirea.

Gândul nostru se pare a se apro-
pia de realizare, căci etă ce cetim în
„Drapelul” din București, în nr. 11
dela 24 Mai a. c.

Într-una din ședințele sântului sinod s'a
produs un fapt, care merită să atragă atenția
tuturor.

Se discută chestia reîmpărării unei a
doua ediție a cărților bisericesci.

Etă din darea de sēmă oficială, ce lu-
cruri importante s'au spus cu ocazia acăsta:

FOIȚA.

Teatru român.

Sibiu, în 12 Iunie n. 1897.

Măne, în ziua de înaltă însemnătate a
Rosaliilor se încep sârbările dela Orăștie. Sunt
sârbări naționale, ca și cele ale „asociațiunii
naționale” dela Arad, ca și adunările generale
ale „Asociațiunii”. Sunt momente de ma-
nifestare pe calea noastră de înaintare cultu-
rală. Sunt motive ce ne îndreptătesc a da
frēu liber nădăjduirilor noastre într'un viitor
apropiat mai puțin posomorît, mai lipsit de
nourii dîlelor grele. O, așa de rar se ivesc
schînteile ce ne luminează acest viitor, er
privirile noastre a tuturora atât de setōse se
îndreptă spre acele schînte.

Înființarea unui teatru român,
— etă scopul muncirei societății ce se va
întâlni măne în Orăștie, al „societății pentru
fondul teatrului român”.

Vor fi mulți și de acăia, cari vor zimbi
gândind la ținta îndrăsnită și ideală ce o
are acăsta societate, — vor fi, căci sceptici
are ori-ce națiune. Vor fi mulți cari dubi-
tēză în triumful cauzei, lă apărarea căreia

s'au angajat în anii din urmă înțelepți și
entusiasmați mergători înainte, — vor fi, căci
vorba fiind de deslegarea chestiunilor mari
le place multora a se da îndărăt și a-și des-
considera puterile. Am auzit însumi pe mai
mulți cărturari, numind ținta acestei societăți
o utopie.

Nu-mi este intenția a-i despoia pe
acești domni de frumoșele convingeri, din
potrivă îi las să se fericească cu ele, le amin-
tesc numai, că după calapodul acesta le stă
în voie a socoti înțrōga noastră mișcare na-
țională de utopie; utopii ar fi toate aspirați-
unile noastre naționale, utopică ar fi lupta nō-
stră înverșunată pentru apărarea școlēlor nō-
stre și pentru emanciparea noastră culturală
preste tot.

Nu, domnilor, căroră ve place a resigna
mai bine decât a vē consuma în luptă pu-
terile, — scopul societății, care va aprinde
măne în Orăștie o modestă făclie a culturai,
nu este o utopie.

Ideia înființării unui teatru român pe
sēma milioneloe de Români din Ungaria,
care isvoresce, așa dicēnd, din cele mai
elementare exigențe culturale, este realiza-
bilă și trebuie să se realizeze.

Acel factor civilisator, care altor popōe,

nu tocmai superiōre nouē, de mult deja le
este o prețōsă comōră, — nu pōte să ne
mai lipsescă timp îndelungat. Deci nobilă
este munca acelor cari sapă cu rîvnă în
țelină, pentru a ajunge la acel isvor de bi-
nefacere, din care toți se se adape de sciință
și sentimente. Laudabil este zelul celor ce
vor să înalțe palat musei române, palat mân-
dru pe al cărei frontispiciu se strălucescă li-
terile eterne: „Teatrul român”.

E chestie de apreciere. Nu e vorba
aci numai de ridicarea unui edificiu cu pa-
turu ziduri, cu loge și parchet și cu o socie-
tate de actori înghebată din elemente culese
eine știe de pe unde. Nu e vorbă aci de un
panaceu al desfătării naționale, pentru
cei ce în teatrele și concerturile străine nu
mai află destulă hrană pe sēma nervilor mult
potfitori. Nu, nu are să se explice menirea
acestei societăți astfel, ca ea se mărginește
numai la înființarea unui — teatru, în sen-
sul cel mai strict al cuvântului. Singur acest
scop nu ar justifica deocamdată activitatea
societății și din acel punct de vedere că n'a
sosit timpul potrivit pentru realizarea lui,
er de importantă și aducătoare de fa-
voruri este calea ce pregătește
realizarea acelu scop.

Noul comitet pus în fruntea acestei so-
cietăți, după atăția ani de stagnare a socie-
tății, a pornit o nouă și intensă activitate, a
dovedit, că și înțelege perfect misiunea.
Ne-a arătat, că nu voeste se țină mort acel
mare arăpat ce-i stă la dispozițiune spre ad-
ministrare, ci voeste să-l folosescă pentru de-
sfășurarea unei activități literare și culturale
pregătitoare — care însă rămâne în cadrul
programului societății. „Inființarea bibliotecii
teatrale”, ținerea de prelegeri din domeniul
literaturei și în special al dramaturgiei, culti-
varea creșdintelor și a datinilor din popor,
— sunt tot atâtea terene de muncă pregăti-
tore și indispensabilă.

Să ne oprim puțin la acest fel de
muncă. S'a decis adevă înființarea unei bi-
blioteci dramatice, cu seop de a îmbogăți
literatura română și de a avea la timpul seu
un necesar repertoriu pentru reprezentații ro-
mânești. Nu este acăsta tocmai o idee pro-
pria celor din fruntea societății pentru fon-
dul de teatru, ea s'a ivit ca o necesitate. Să
ne aducem numai aminte de eminentul dra-
maturg Lessing, care în atâtea rënduri a
declarat că, teatru fără literatură dramatică
este un joc fals în viața unui popor, — și
el, împreună cu pretinii sei Mylius, Weisse

P. S. Episcop de Râmnic face propunerea ca de-orece urmază a se tipări în a doua edițiune cărțile de ritual bisericesc, ar fi bine ca cu această ocaziune să se aleagă o comisiune din sântul sinod, care împreună cu o delegațiune din partea metropoliilor ortodoxe române din Transilvania și Bucovina să revadă din nou aceste cărți, ca astfel ele să pôtă și mai bine fi întrebunțate în toate bisericile ortodoxe române ori unde ar fi ele. Cât pentru înlesnirea mersului regulat al tipăritului, comisiunea să fie permanentă primind o indemnisație cât se va găsi cu cale.

Dl ministru al cultelor arată serviciile ce biserică a adus neamului nostru românesc păstrând limba și alte bunuri naționale și îmbrățișeză până la un punct propunerea P. S. Episcop de Râmnic.

Totuși în vedere, ca alegerea unei astfel de comisiuni și însărcinarea dată ei, pe de o parte necesită plata unei sume bănești, pe care d-sa nu o are provădită în buget, ăr pe de alta este dificil a se face o intervenție afară din țera noastră, de aceea crede de bine să ne mărginim în a rezolvi singuri afacerile interne ale bisericii noastre.

* * *

Nu împărțăm deloc părerile dlui ministru de instrucție, și ătă de ce.

Când e vorba de o chestie așa de importantă, se pot găsi totdeauna sumele necesare, mai ales, că ele nu sunt prea mari.

În ce privește o intervenție, pe lângă clerul din afară de țera, găsim că dl Haret, a pus rău chestia.

Câtă vreme se permite preoților români de peste munți să se servescă de cărți tipărite la noi — și mulți din ei se servesc — de ce nu li-s'ar permite să asiste la o consfătuire pur bisericească, făcută în Bucuresci?

N'avem pildă cu academicienii de peste munți, cari iau parte la ședințele Academiei dela noi?

N'avem pildă cu Rusia, care trimite tuturor bisericilor slave din lume, cărți, icône și diferite obiecte sfinte?

Se împotrivesc cineva la toate astea? Vede cine-va în ele o intervenție străină? Nu.

Credem, că aceste argumente vor convinge pe dl ministru de instrucție și-l vor hotărî să se realizeze la opinia episcopului de Râmnic.

Și noi suntem de părerea confrăților dela Drapelul.

Cestiunea cu intervenția străină este rău pusă, de-orece de o asemenea intervenție nimene nu s'ar fi lovit în statul nostru.

Dorința noastră a tuturor este, se avem unitate în cărțile rituale, unitate în toate cărțile bisericesci și în cele de rugăciuni.

O asemenea unitate ar avé o influență nespuse de mare pentru noi românii ortodocși, și o concluzare a delegațiunii metropoliilor române ar avé și alte urmări de deosebită importanță.

În biserică noastră s'a făcut și se face încă o speculă păgubitoare cu cărțile de rugăciuni, cu icônele cele sfinte și cu ornatele preoțesci.

Cărți de rugăciune de proveniență dubioasă, neautorizate de biserică se lătesc printre popor, și ele de multe ori cuprind rugăciuni și învățături eterogene, ba chiar eretice.

Mai rău stăm cu icônele sfinte.

În bisericile noastre dăm preste icône străine ritului noastre, străine tradițiilor noastre, bisericesci, icône importate de ômeni, cari fac cu ele speculă.

Nu stăm mai bine nici în ce privesc ornamentele bisericesci.

Poporul nostru și aici este exploatat și pentru vesminte rele fără gust, fără de nici o prezentare se cer și se iau prețuri fabulos de exagerate.

Trecută odată peste anevoioasa lucrare cu revisuirea textului cărților bisericesci, delegațiunea metropoliilor ortodoxe române ar pute trece la cărțile de rugăciuni, la sfintele icône și iconițe, la ornamentele preoțesci, și cea ce Rusia în cele ale cărților, icônelor și a diferitelor obiecte sfinte este pentru bisericile slave din lume, aceea ar pute fi pentru cele române ortodoxe metropolia din Bucuresci.

Început odată lucrul pe aceste baze el nu s'ar mărgini numai la aceste.

Și aici și în România se simte necesitatea de manuale scolare pentru studiul religiunii în școlile populare.

Afacerea această este dată în grija bisericilor, și e natural ca ea bisericilor să fie lăsată, căci în sfera ei cade îngrijirea pentru creșterea religiōsă morală a tineretului.

Din consultațiunile reprezentanților metropoliilor române ne am alege pôte cu manuale din religiune uniforme pentru toate metropoliile, și în cele ale credinței, ale ritului și ale întregii vieți bisericesci am fi una până la cele mai mici amănunte.

O asemenea unitate în cele bisericesci ar fi de mare importanță, și noi din totă inima ne-am bucura, dacă s'ar primi propunerea Preasânției Sale episcopului de Râmnic, și dacă domnul ministru de culte ar privi lucrurile din un punct de vedere mai înalt.

Interese pur bisericesci a avut în vedere Preasânția Sa episcopul de Râmnic la facerea propunerii sale, ar fi păcat, ca interese din domeniul politice ar zădărnici interesele cele bisericesci.

De-ale bisericii reformate. Joi s'a ținut în Cluj adunarea generală a districtului bisericii reformate din Transilvania sub presiul baronului Bánffy Dezső, ministrul president. În prima ședință s'a discutat afacerea episcopului Szász Domokos, contra căruia mai ales foile opoziționale ridicaseră grave acuse pentru administrare frauduloasă a averilor bisericesci, cari precum se scie se

administrează din partea episcopiei. Episcopul și-a prezentat raportul în afacerea această, din care reiesă, că din acumularea averilor bis ricesci rezultă o îmbunătățire în finanțele bisericii, și în loc de defraudare arată un plus de un milion și jumătate. Foile opoziționale continuă cu bănuielile lor.

Din parlamentul magiar.

Episcopat gr.-cat. magiar.

După feriile de Rosalii, parlamentul magiar și-a reluat în 9 l. c. firul activității sale. Casa și galeriile sunt tixite de public, căci discuția promite a fi animată. Imediat după deschiderea ședinței anunță președintele Szilágyi că a încurs o petiție a comitatului Szátmár în care se cere înființarea cu urgență a unui episcopat greco catolic magiar (unele foi au comunicat fals, că ar fi vorba de episcopat gr.-orient. magiar.) Petiția se trece la protocol.

Restrângerea libertății presei.

Se trece la continuarea desbaterii asupra paragrafului 16. Primul orator este opoziționalul Illyés Bálint, care declară că paragraful acesta cuprinde în sine cederea libertății de presă: censură ascunsă. Chemarea acestei censuri este a face deosebire între vătămarea de onoare privată și publică, a supune această din urmă judecării juriului de presă, ăr vătămarea privată tribunalului Dar' tocmai facerea acestei deosebiri, volnicia cu care se va face, îndemnă opoziția de a lua poziție împotriva proiectului.

Libertatea de presă — continuă oratorul — a croit drum magiarisării, guvernul însă vrea să sdrōbescă cetatea ridicată de mai marii națiunii magiare pentru apărarea — libertății publice. (!?)

Urmăză naționalul Sággy Gyula, care declară paragraful de o caricatură, făcută de guvern cu scop de a-și întări partidul și de a se asigura în contra presei opoziționale.

Molnár Béla ia în apărare proiectul, polemizează în contra opoziționalilor și cêrcă a desmînți categoric acusa, că paragraful acesta ar intenționa restabilirea censurii și a reacțiunii. Respinge totodată și atacul ce l'a îndreptat opoziția în contra guvernului, pentru-că oprește tinerimea de a face politică. „Tinêrul de 20 de ani nu se pôte căsători și acesta este mai mare defavor pentru nație, care astfel e împedecată în sporire, — decât oprirea tinêrului dela politică“.

Rátkay László declară următoarele: „Dacă guvernul se socôte în drept de a duce în deplinire cu tot prețul acest proiect, va procede și partidul seu (cel kossuthist) just, când se va nîsiu în toate mijlocele ce-i stau la dispoziție a zădărnici acest scop“.

Acăsta s'ar pute lua drept o declarare a obstrucției din partea stîngei extreme.

Vorbirea ținută de Marsovszky Endre, din partidul popular, culminează în următoarele:

mesci, astfel ca prelații bisericilor se ved necesități a transpune scena din biserică în progadie. Din progadie ajunge drama deja cătră finele secolului al 11-lea în piața, unde se reprezenta cu mare pompă și alaiu, încât ăilele în cari se dedeau se scena jocurilor amintite treceau de sêrbători mari și naționale. Astfel inainta drama spre perfecționare.

La noi Românii datinile, cari le-am pute considera de începuturi dramatice, nu au întocmai caracterul celor amintite, întru cât nu au ajuns la înflorire. Datinile noastre au rămas în stadiul prim, fără a aduce cu sine succesiv arta dramatică. În întregă noastră literatură n'avem nici un semn, ce ne-ar dovedi, că și la noi, și în biserică noastră ortodoxă s'ar fi pus în scenă astfel de jocuri dramatice cu mai mari dimensiuni.

Avem însă începuturi și crâmpeie de începuturi și acele sunt destul de importante din punct de vedere literar și istoric ca să fie culese și studiate.

Cine nu vede bună-ôră în Vifleimul dela Crăciunul nostru un act dramatic în aceeași formă și de același cuprins cum se află desvoltat și la alte popóre: cu cântece despre persône biblice, cu scena celor trei crai dela rêsărit și Irod, cu cântecele esha-

„Perdut-am după-olaltă toate puterile de apărare a națiunii, alegerile curate, parlamentarismul nefalsificat și acum vor să trimită pe calea lor, a perderei, și libertatea presei“.

Interpelări.

Deputatul Iusth Gyula protestând în contra tendinței ministrului și a poliției de a sta în ajutor „curentului germanisator“ în orfee și teatre, — cere că în orfee și șantane să se oprêscă predarea de piese teatrale.

Deputatul popular Móc sy cere tragerea în cercetare disciplinară a unui solgăbiru, care și-a detras de trei ori cuvântul la o adunare a aderenților partidului popular; solgăbiru ia detras lui Mocsy cuvântul din pricina că luase la refec pe cei ce au scos din școle crucea și icônele creștine și fiindcă în vorbirea sa a cerut revisuirea legilor politice-bisericesci.

Interpelațiile au fost comunicate cu ministri competenți.

Salarisarea.

IV.

Când înghite omul de două-origol și odată fără pâne și privesce la cel ce se resfață în belșugul a tôte, zêu nu e prea îmbuibat.

Pică pără în gură, că de vei pica eu te voui mânca! Cu d'al de astea rău se pôte cineva sătura. O pate ca cănele — pardon pentru asemănare — care accepta să vadă sfîrșitul calului.

Biserica interesată de bunăstarea și mulțumirea clerului său, nu pôte amîna deslegarea cu salarisarea ad calendas graecas, până atunci ce i-ar veni bine statului a regula această afacere, cu atât mai virtos, că nu se scie nici regularea operată de ce natură va fi.

Fapt e, că biserică din a sa parte a făcut începutul. Bine a făcut! Dar să vedem ce început a făcut!

A dispus sinodul arhiepiscopesc încă în sesiunea sa din a. tr. a se încassa dela credințioșii bis. 50 cr. (1 coronă) anual de familie, din cari să se salarizeze arhierul, apoi protopresbiterii, fiecare cu 600 fl. anual, și ce va întrece să se dee ca ajutor preoților mai săraci și lipsiți de dotațiunea corêspunzătoare.

Respectez vocea bisericii și mē supun.

Astfel de deslegare a chestiunii se și pare mai comodă și ducătoare ușor la scop. Vorba e, că se va pute ôre obține rezultatul sperat.

Experiență avem. Sidoxia, cum era ea la început, și se făcea multă vorbă cu ea. Drept mărturisesc, mi e témă să nu devină taxa de 50, calul de bătae și armă în mâna contrarilor.

și alții scria și traducea pe înrecute la piese teatrale, luându-și drept model pe Shappeare. Dar să nu mergem la alte popóre, se ne reamintim numai pe bărbații de un sânge cu noi, pe fondatorii teatrului român din rogat. Eliad Rădulescu a fundat la anul 1834 împreună cu neobositul Câmpineanu „societatea filarmonică“ în interesul propagării culturale și în special a literaturii dramatice. Sub direcția lui s'a înființat teatrul, s'au tradus o mulțime de piese, ăr desființându-se societatea, a luat drapelul în mână Costache Negruzzi îmbogățind literatura cu o serie de traducțiuni și vre-o câte-va piese originale. Tovarêș însuflețit i a fost Alexandri, autorul atâtor piese teatrale, scôse din viața poporului și date poporului. ătă deci dovedi pentru faptul, că teatrului trebuie se îi se pună basă prin o literatură dramatică. Și avându-se aceste în vedere, cu drag salutăm ori și cne acțiunea pornită de comitetul societății noastre în direcția asta, cu atât mai mult, că literatura dramatică română în genere este foarte neglesă. Chiar și când în decurs de timp mai scurt nu s'ar dovedi alt rezultat decât vre-o câte-va traduceri de valoare literară și artistică, încă ar fi ajuns un nobil scop.

Al doilea motor al acțiunii acestei societății este — cum ăisei — și trebuie se fie cultivarea credințelor și a datinelor în popor, precum și culegerea și studiarea lor. Este această în special datorința societății din chestiune din motiv că arta dramatică stă în strênsă legătură cu acestea și — ca desvoltare firêscă — nu este decât o continuarea a datinilor.

Drama își are sorginea în primele manifestări ale cultului religios. Transiția dela aceste primitive manifestări la forme mai desvêrșite, cari tot mai mult se apropie de actuala formă a dramei se pôte observa îndoșebi la alte popóre, la Germani, Francezi și Italiani. E vorba de drama după epoca clasică elina și romană. Cele dintâi reprezentațiuni se dedeau în biserică chiar din partea clericilor lor, cu scop de a promova spiritul creștinesc și sentimentul religios. Subiectul întrebunțat era scos din biblie, îndeosebi din testamentul cel nou. Reprezentațiunile liturgice, misteriiile (dela misterium = act liturgic), jocurile pascale, dramele din viața sfinților și a profeților, istoria lui Antichrist — erau tot atâtea începuturi primitive ale dramei și ale artei teatrale. Printre ele se vără în curênd și elemente lu-

tologice despre iad, raiu și Antichrist! Dar plugușorul și paparudele și alte obiceiuri aduse cu noi din țera străbună?

Dar ceremonialul dela nuntă cu „chemătorii“ și cu „vornicii“, dar țurca, Colindele și moș-ajun, nu sunt și ele tot atâtea începuturi dramatice? Și tôte aceste dispar tot mai mult din sinul poporului, fără a lăsa urme scrise. Despre „vifleim“ bunăôră n'avem aproape nici un text complet nici studii aprofundate.

Ătă deci un teren, care societatea pentru fondul de teatru român va scie să-l exploateze.

Și terene de aceste își va găsi încă multe dacă va căuta. Și trebuie să caute astfel de terene, pentru-ca să nu rămână mort capitalul material ce l-a concrețit națiunea spre administrare. Este acesta un capital, din care națiunea trebuie să tragă mari folose.

Numai astfel vor pute fi împrăstiate și părerile scepticilor, că scopul acestei societăți ar fi o — utopie.

Il. Chendi.

In casuri de aceste e bine a se tiné cont de predispoziția poporului.

Inse gravitatea concludului acestuia se arată numai în praxă. Intrebarea e, când se vor putea face încassările? Fondul de pensii, decurând înființat, arată că cu solvibilitatea unde stăm. Restanțe peste restanțe, că s'a ivit temerea de a nu-și putea împlini menișuna și au trebuit luate măsuri extraordinare. Și bene notandum la fondul de pensii are a se face cu preoți, va să dică cu omeni luminați, cari pricep folosul și însemnătatea fondului, ér' aci (nici mai mult nici mai puțin) se tracteză de un fel de repartiție, ce are a se încassa dela popor.

Se scie ce darnic e poporul, când este vorba de repartișii, dovadă salarul învățătoresc ce pe airea nu e mai mare de 1 corónă și totuși rămâne în restanță.

Dar cine va fi cassarul? Cum se vor scote restanțele? — Nu cerc a continua. Vorbesc din praxă, și pentru mine e clar că 50% în tot anul vor rămâne neincassati, și vor trebui relaxati. O strictetă se va putea aplica numai unde fiii bisericeii noastre locuiesc compaci și sunt mai trăgători spre biserică. (Pentru mărginime și alte câteva părți mai cu belșug dotate dela natură aceste temeri nu au temei. Eu am în vedere înse majoritatea și mai ales părțile expuse, cum cunosc vr'o 2—5 astfel de protopresbiterate, unde nu cred, că s'ar putea executa încassările.)

Ei bine! Decă resta nțele vor fi considerabile, scopul nu s'a ajuns și regulare nu s'a făcut.

Se vede, că consistorul mai practie și mai cunoscător al predispozițiilor din poporul cel necăjit cu atâtea feluri de contribuții, a provédut ceva rău, și n'a executat anul trecut concludul. Sinodul din estan l'a urgat. Acum trebuie să facă ceva.

Inainte de a veni treaba la executivă, bine ar fi totuși să se pipăe toate pulsurile și să se precumpenescă multele eventualități. A da cu bâta în baltă nu e consult, căci s'ar puté produce o astfel de perturbațiune, ca unde să formeze un curent primejdios.

Inconvenientul zace și mai adânc. O regulare definitivă, fie cum va fi, împacă ușor pe toți. Și poporul ar vedea, că s'au regulat plățile preoților definitivi, și cu asta s'a isprăvit.

Tréba se are din contră.

In archidieceșă sunt mai bine de 160.000 familii. Dela 160.000 familii ortodoxe ar resulta — presupunând că fiecare plătesce regulat — vr'o 80.000 fl.

an de an. Protopresbiterii și arhierul vor primi 30—35.000 fl. Cele 45—50.000 fl. ce ar întrece pentru preoți, nu fac în termen mediu, de preot mai mult ca 50—55 fl.

Trebuințele întrec cu mult aceste sume la preoți. Sunt parochii unde nu face salarul anual nici 100 fl. și aceia primiți ca de pomană crucer de crucer. Se dăci, că se va face distribuția pe rând, când unul, când celalalt din preoți vor primi câte ceva — rămân totuși o grămadă neîmpărtașiți. Apoi care din ei n'are lipsă de ajutor?

Nedumerirea preoților își află cea mai pregnantă expresie în următoarele: Ea dăce:

Probabil răspunderea pentru încassarea taxelor sidoxiale vine asupra noastră, noi vom fi și eventualii cassari. Resultatul final se pôte să fie acela, că abia se va încassa, cât să se plătescă dignitarii bisericesci, când va veni rândul și la noi, ne vom alege cu speranță. Ni-se va responde: Incassati și veți căpeta și voi.

Adecă cântec vechiu: și sărac și necăjit!

Pentru preoții subalterni slabă speranță de îmbunătățirea sortii lor. Incât e pentru ei s'ar fi putut apuca altă cale mai rentabilă.

Archidieceșă transilvană, după cum se face evident din raportul cons. pe 1896 dispune de vr'o 943 parochii matre (fără cele 189 filii). Intre cele 943 matre sunt destule, care dône împreună formeză o comună politică și sunt se înțelege, barem 30% între ele de acele, ce numai cu mare năcaz, computând toate mărunțșurile de colaci și lumini — și de nu-s nici de un folos — cu sume urcate între venite, pot face suma de 400 fl. în mare parte neincassabilă și aceea; sunt vr'o 20—30% éráși de acele matre, ce nici la un cas, în nici o formă nu pot presta salarul prescriș. Rămân 40—50% cari se pot socoti adevărate matre, cu suficientă dotațiune pentru paroch, cu restricțiunea, evident, că cea de clasa primă se pôte la a două clasă socoti, cea de a două la a treia șcl.

Ce lucru mare ar fi când numărul filiilor, s'ar mai sporí cu ceva?! — Și se pôte. Aprópe fiecare preot ar putea administra câte o filie, și nici a fi trebuită de curs extraordinar la secțiunea teologică a seminarului. Poporul n'ar fi contra. Luminat cum se cade și el ar vedea bunătatea măsurilor luate și ușurătatea pentru sine de a susține mai ieftin pe preotul său

Dela reuniunea femeilor române din Sibiu.

Convocare.

In conformitate cu §. 12 din statute avem onóra a învita pe toți P. T. membri ai „Reuniunii femeilor române din Sibiu“ la a XXXII adunare generală ordinară pe Duminecă, în 8/20 Iunie 1897, la 11 ore a. m., care se va ținea în localitățile societății române de lectură din Sibiu (edificiul „Albina“ parterre) cu următorul

Program:

1. Raportul comitetului.
2. Revisuirea rațiociniilor de pe anul 1896 și darea absolutului.
3. Stabilirea bugetului pe 1898.
4. Pertractarea propunerilor făcute din partea comitetului în legătură cu raportul său.
5. Propuneri eventuale.
6. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale (§ 17 statute).

Din ședința comitetului reuniunii femeilor române din Sibiu, ținută la 27 Maiu 1897.

Sibiu, în 29 Maiu n. 1897,

Maria Cosma,
presidentă.

Dr. N. Vecerdea,
secretarin.

Dare de sémă.

Pentru sortitura de obiecte, ce se va arangia din partea „Reuniunii femeilor române din Sibiu“, au mai întrat la adresa subscrișei presidente următoarele contribuiri și obiecte:

Dela dl archimandrit, vicariu arhier. Dr. Il. Pușcariu 5 fl.

Dela dl George Moian, profesor în Bucuresci 4 fl. 76 cr.

Dela d-na Aurelia Boldea n. Bariș din Turda 5 fl.

Dela d-na Maria Șagău, soție de protopop în Reghinul sás. 10 fl.

Dela d-șora Iovanca Pavlovici din Pâncoța 1 fl.

Prin colectanta d-șora Ersilia Popovici: dela d-na M. Bontescu din Hașeg 1 fl.; dela dl Louis Ciuciu din Hașeg 1 fl.; dela dl N. Pop din Hașeg 1 fl.; dela dl Iuliu Popovici din Hașeg 1 fl.; dela d-na Octavia G. Barișiu din Hașeg 5 fl.; dela d-șora Ersilia Popovici din Hașeg 1 fl.

Dela d-na Elena Lucuța, soție de căpitan în Sibiu: 1 cursor pentru masă, brodat.

Dela d-na Elena Stroia, soție de vice-notar, comit. în Sibiu: 1 cursor pentru masă brodat.

Dela d-na Ana C. Prie, preotésă în Săcădate: 1 ștergar țărănesc.

Dela dl Iuliu Boda, cofetar în Sibiu: o figură decorativă.

Dela dl Constantin Stezar, căpitan în pensiune în Sibiu: 1 țitor pentru uleu și oțet.

Dela d-na Margareta Balta din Abrud-Sat: 1 service de bere și 2 vase de flori.

Dela d-na Ludmila Novac, soție de adv. în Biserica Albă: o tabletă brodată.

Dela dl Paul Nedelcovici, comerciant, Sibiu, 2 garnituri pentru cafea și un cursor pentru masă.

Dela d-na Elena Roman, soție de inv., Luncoiul de sus: 2 fețe de perină, țesătură națională, și o tabletă brodată.

Dela d-șora Octovia Barișiu din Năsăud: Un țitor de jurnale, brodat.

Dela d-na Minerva Brote, soție de director de bancă, Sibiu: o cutie cu 6 lingurițe de argint.

Dela d-na Ana Dragrosin din Vesăudul sás.: 1 ștergar țărănesc.

Dela d-na Ana N. Comșa, din Vesăudul-sas: 2 ștergare țărănesci.

Dela d-na Caliopei Boiu, soție de ases. cons. Sibiu: 6 ștergare, țesătură românească.

Dela d-șora Carolina Fincu, din Deda: 1 cursor pentru masă, brodat, — dela d-șora Betti Neagoș din Deda: 1 tabletă brodată, colect. prin dș. C. Fincu.

Prin colectantul, dl Paul Miclea, din Tor. O-Zora: dela d. Anca Miclea, 1 braciță (brâu naț.), 1 opreg fără ciucuri, 1 cilim (covor); — Dela d. Solomia Șamantin: 2 cilime (covóre); — Dela d. Lenca Bosica: 2 ciupage (căméși albe), 2 cătrințe (șurțe) și un cilim (covor); — Dela d. Anca Miclea, 1 opreg fără ciucuri; — Dela d. Anca Bosica: 2 oprege fără ciucuri, 2 ciupage aurite (căméși); — Dela d. Solomia Șamantin: două cingători (brâne); — Dela N. N. 2 ștergare.

Dela d-na Alexandra Dr. Rusu, soție de adv. Sibiu, un service de rachiu, (1 sticlă, 6 pahare, 1 tăviță), 1 lambrequin brodat pe postav, 1 sachet brodat.

Dela dl R. Krassowsky, comerciant, Sibiu, 1 orologiu de masă.

Pentru toate aceste prețioșe contribuiri rugăm și pe acésta cale pe generóșele donatore și donatori, să primescă expresiunea călduróșei noastre mulțumiri.

Biroul reuniunii femeilor române din Sibiu.

Sibiu, în 10 Iunie n. 1897.

Maria Cosma m. p., Dr. N. Vecerdea m. p., președ. întâ., secretar.

Noutăți.

Din cauza sfințelor sêrbători ale „Pogor. S. Duch“, numărul proxim al fôiei noastre va apăre numai Joi în 5 Iunie v. a. c.

Comisiunea comitatensă de agricultură va ține o ședință în 15 l. c. la órele 11 a. m. în sala de ședințe a casei comitatului.

Din Lipsca.

(Urmare și fine.)

Chestia românească nu se va deslega prin teorii, ca a lui Rösler s'au ale protivnicilor săi. Apoi ni-sé pare, tot vorba d-lui Nădejde, că „fórté rău fac acei care se cred fără de greșeli, ca papa, când scriu, că dacă s'ar dovedi, că Românii s'au întins în Dacia după vécul al XII, atunci n'ar avea nici un drept asupra țérilor cucerite de dânșii prin dreptul muncii. Ei lucrează pământul și l'au lucrat, l'au apărat cu puterea lor când a fost trebuită și-l vor apăra. Poporul muncitor român nu despóie pe nimeni, ci trăesce prin munca sa, prin urmare nimeni nui pôte dăce: du te de aici, că n'ai drept. Afără de acestea la urma urmei, cum a dšis de curénd dl Xenopol în Convorbirile literare nu dreptul istoric s'au altul va hotări a cui se fie Dacia, ci puterea. Noi suntem aici și vom sta pe loc, până ce nu vom fi sdrobiți. Rău este când se amestecă patriotizia în cercetarea adevérului, ar trebui să ne mai deprindem să privim adevérul în față, fără gróză. Pe minciună slab sprijin.“

Adevărate cuvinte! Nu cea fost în trecut, ci ceea-ce acum e, este singurul lucru pe care trebuie să-l avem în vedere. In zadar va cere un moșnég fără dinți roșcove, cređénd, că dacă în tinerețe a avut dinți are

și acumă cu ce se le ródă. I-mi aduc aminte de nesce cuvinte pe cari Ibsen le pune în gura lui Brand (Brand act. II). „Sămânați înși-vé și nu veți avea lipsă la arat de fapte strămoșești, dacă doriți laudă. Un pitic, pitic rămâne, de l'ar avea chiar pe Goliat de strămoș!“

Și dl Dan a avut drept, când pentru munca sa a așteptat nisce critici dușmănoșe. Din toate părțile s'au ridicat hulitori împotrivă-i, cari mai bucurosi admit etimologia lui „Romanați“ din imposibilul „Romana națio“, decât din adevératul unguresc cuvânt „róm“ sufixul „— anați“.

Dar nu-i bine să ținem cu atâtea îndărătnicie la o hipotéză slabă. Dacă vom cercetă lucrările străinilor, la cari dela început putem admite imparțialitate, vedem că ađi mai toți sunt de părerele lui Rösler. Miklosich, Tomaschek, óta numirile unor savanți, cari singure ar putea să ne pună pe gânduri.

Din punct de vedere filologic — și filologia aprópe singură ne pôte desluși — teoria continuității e fórté slabă. Trec cu vederea o lucrare de mare importanță: „Rumaensk og Albanisk“ a dl Sandfeld-Jensen din Copenhaga, nu voi aminti nici doveđile, pre cari mi-le'a adus într'o conversație, ce am avut-o cu d-sa, ci mă mărginesc aici numai la câteva-puncte, dintre cele pe cari dl profesor Weigand le a arătat într'o prelegere a sa:

1. Dialectele limbei române sunt astfel, că dela început trebuie să constatăm, că ele s'eu născut la un loc, fie în nordul, s'eu sudul Dunării.

2. În nordul Dunării nu avem nici un singur nume topografic, care să se fi păstrat dela Romani, ci cele cari sunt, arată toate o influință străină, ceea-ce ne face să admitem, că ele n'au rămas neîntrerupt în gura Românilor, precând în sudul Dunării avem documente sigure de localități române (Kimpalungu etc).

3. Limba rom. are o mulțime de însușiri, cari numai la popórele din Balcan se află (articolul etc).

4. În limba rom. se află cuvinte grecesci împrumutate din cele mai vechi timpuri. De asemenea cuvintele creștinesci latine ne dovedesc, că ele au trebuit să fie introduse de misionari, cari, precum știm, n'au străbătut în nordul Dunării.

5. Cel mai sdrobitor document: In limba rom. se află mai multe cuvinte albaneze, cari nu admit posibilitatea de a fi înrudite prin Traci resp. Daci, căci pe de o parte ele se asemănă prea mult la olaltă, decât de a fi vechi, precum: „viezură“ (alb „viedula“), „brad“ (alb „brat“) etc., cari dacă ar fi dela Traci la ambele popóre, ar fi trebuit să se desvólte diferit, după legile fonetice particulare în fie-care limbă; și în sfirșit Românii au chiar cuvinte albaneze, pe cari ace-

știa le-au împrumutat la rândul lor dela Românii din Italia. Așa cuvântul latin „mas-satu“, ar fi trebuit să dea la noi „măsat“, ér la albanezi, corect foneticeste „fsat“. In textele vechi române aflăm cuvântul „sat“ adeseori sub forma „fsat“, care e evident un împrumut din limba albană a aceluiaș cuvânt cu acelaș sens. Albanii înse au putut împrumuta acest cuvânt numai prin suta V, ceea-ce dovedescă că Românii erau pe atunci în contact cu ei.

Am relevat numai aceste 5 puncte, destul de puternice, ca să ne arete, că teoria continuității încă nu e altceva decât o teorie și încă o slabă teorie, pe care nu e bine să clădim prea mult.

Și acumă am ajuns la sfirșitul articolului meu, atingénd și ultima chestiune, care la început i-mi cășunase atâtea decepțiuni și care m'a convins, că nu-i bine să mergi pe munți cu ghetă de lac.

Aș mai putea serie destul și despre alte „impresiuni“, dar să nu uităm, că cele cuprinse aici le-am comunicat pe „telegraf“ și deși oficial redacțional a avut binevoința să-mi deschidă ori și când colónele gazetei, trebuie să mă cuget și la cetitori, pre cari de astădată în destul i-am plictisit.

Sex. Tii.

Concertul d-lui Popovici, a mult distinsului nostru însuși, dat aseră cu cooperarea d-lui V. Heldenberg și a d-șorelor Geni Moga și Irina Pop, a avut o reușită superbă. Cele două ore ce le-a petrecut imensul public în sala cea mare dela Gesellschaftshaus au fost scurte clipe de înălțare sufletească. Cântările au captivat inimile tuturor ascultătorilor, făcându-i a isbucni în neîncetate aplause. Ilustrului artist 'i-s'a dat deja după primul punct o cunună frumoasă de lauri din partea inteligenții române din loc, ér d-șorele au primit și ele frumoșe buchete de flori. La sfârșit a reușit forța aplauselor de a mai prolonga programul, — dl Popovici a binevoit a mai executa două piese.

Vom reveni pe larg în numărul proxim.

Provocare. Având în vedere, că pe ziua de 14 Iunie este convocată adunarea generală anuală a asociației naționale din Arad pentru cultura poporului român, care va avea de obiect și pronunțarea asupra primirii membrilor însinuși, — On. Domni, cari au primit liste pentru conscrierea membrilor, sunt rugați și pe această cale, ca listele primite împreună cu banii încasați, să binevoască a le înainta până la 13 Iunie n. c. cassariului Asociației noastre dl Sava Raicu, secretar la banca „Victoria” în Arad, căci altcum membrii însinuși nu vor putea eserica drepturile, ce le compet, la adunarea generală.

Arad, la 8 Iunie n. 1897.

Petru Truția,
dir. prim.

Valeriu Magdu,
notar.

Concert. Reuniunea română de musică din Sibiu va da Mercuri în 4/26 Iunie în sala dels „Gesellschaftshaus” un concert cu binevoitorul concurs al D-lui Dumitrie Popovici, prim baritonist eroic dela opera

regală din Stuttgart, și a capellei orășenesci din loc.

Programul este următorul:

1. „Muma lui Stefan cel mare”, baladă pentru soli, cor mixt și orchestră de G. Dima.

2. „Trei cântece” pentru sopran cu acompaniare de piano: a) „In vis te ved” de R. Franz, b) „Lină ca năptea” de C. Bohm. c) „Și n'o vâdă” — de Brahms.

3. „Ilie” (Elias) Partea I. Oratioiu după cuvinte din sfânta scriptură compus pentru soli, cor mixt și orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy.

Inceputul la 7¹/₂ ore séra.

Bilete de intrare se dau în ziua concertului dela 11 până la 1 oră din și în sala dela „Musikverein” (Pământul mic Nr. 2) și sara la cassă.

Plouă, neconținut plouă, din toate părțile ale Ardealului sosesc triste știri despre inundații și devastarea sământurilor. Ploile cele torianțiale ce se descărcă zilnic asupra noastră, au făcut loc unei ploii dese, dar continue. Cerul e trist și posomorit. Economii nostri își perd speranța de speranță. — Aflăm, că pagubele au fost cu deosebire mari în comitatul Cojocnei. Valea-Vințului de sus, a înecat o mulțime de vite, ér din satul Vinț a dus chiar leagăne cu copii. Comunitățile trenului încă tot mai este ici colo împedecată; calea ferată e nesigură, trenul se mișcă încet și cu precauțiune. — Mari inundații se vestesc și din toate părțile ale României.

Examele din tractul Albe-Iuliei, în comunele de sub pôlele munților, — după cum ni-se scrie — s'au ținut din 28 Aprilie până în 25 Maiu sub conducerea în calitate de comisar protopresbiter al domnului preot I. Frâncu din Cetea. Fôrte bun a fost rezultatul în comuna Tibru, inv. V. Murgău; în comuna Cricău, inv. I. Anghel. Aici s'au distins elevii prin răspunsurile precise din religie și istoria bisericeii noastre ortodoxe.

Bun rezultat au sciut dovedi inv. I. Murgău în Mesentea; inv. Z. Albu în Stremț și Victor Ciora, în Geoagiul-de-sus. Îndesulitor a fost examenul în Cetea — ținut sub presiul părintelui Muncuș. Invetător Bota, — Starea școlilor în genere multumitoare.

Candidați de profesori social democrați. La congresul regnicolar al social-democraților, care s'a ținut în Pesta în zilele de Rosalii a fost reprezentată și tinerimea academeții prin 28 de tineri, dintre cari numai numai unul este iurist, toți ceilalți 27 inși sunt studenți în filosofie, candidați la profesură și socialiști declarați. Acești fitori profesori își țină conferințele lor secrete în salele seminariului de filologie, unde discutau despre internaționalism, ireligiozitate și câte toate. Când erau surprinși suspendau desbaterile și discutau chestii de filologie. Acum pe timpul ferilor de vară s'au răspândit în diferite părți ale țării se răspândescă principiile socialiste. Autoritățile academeții până acum n'au sciut despre afacere. — Și acești studenți vor primi diplome de profesori, spre a putea infiltra în generația fragedă sublimile principii despre ireligiozitate etc.

Examele Ni se scrie, că în comuna noastră biserică „Borgo-Joseni” examenul public s'a ținut în 19 Maiu a. c., sub presiul șefului tractual, a protopresbiterului Simion Monda, fiind de față parochul local, notarul cercual, cassariul comunal și câți-va membri ai comitetului parochial. Elevii au arătat sporiu satisfăcător, ceea-ce-i servece spre laudă invetătorului S. Pahone.

— În aceeași zi s'a ținut examenul anual și în comuna „Borgo-Mijloceni”, condus de protopopul S. Monda. Au participat: preotul local, notarul cercual, și membrii comitetului parochial. Resultatul examenului a fost bun, ceea-ce e meritul invetătorului Leon Ursace.

De-asemena ni se scrie, că în protopresbiteratul Dobrei examenele s'au început în 12 a curentei. Tote examenele s'au ținut sub conducerea șefului tractual.

În comuna Lăpușul superior examenul anual s'a ținut în 19 a l. c. după prânz. Sporiul, ce elevii au documentat cu privilegiul acesta pôte să-i servescă invetătorului Vas. Milencovici spre fală și altora spre exemplu.

În comuna Panc examenul a avut loc în 23 a curentei după amedădi. Invetătorul Vasile Musta, — după-cum ni se scrie — putea să arete și mai multumitoare rezultate cu pruncii de școlă.

Nou sistem de armă. Se anunță din Berlin, că fabricantul de arme Mauser, a descoperit un nou sistem de pistol și pușcă, care se umple de sine și în urma unui aparat de tot artistic și complicat e în stare a repeta 60—90 de împușcături într'o minută. — Nouă armă patentă este cea mai ușoră și mai sigură armă cu foc ce avem în secolul nostru,

Bibliografic. „Biblioteca noastră” este titlul unei noue publicațiuni, ce apare în Caransebeș sub direcția dlui E. Hodoș, din care se promite cel puțin un număr pe lună cu prețul cel mai moderat posibil.

Numerii singuratici costă 14 cr. și porto 5 cr., se pot face și abonamente pentru o serie de cinci și 10 Numere.

Seria de 5 costă 70 cr., seria de 10 costă 1 fl. 40 cr. în care e cuprinsă și espedarea franco.

Până acum a apărut:

Nr. 1 Realități și Visări, novelete și schițe de Septimiu Sever Secula.

Nr. 2 Iancu de Hunyad, cercetare istorică de Iosif Bălan, cu 2 ilustrațiuni.

Se pot procura și dela Librăria archidiececană.

Szeben várm. alispánja.

11275 sz. V. 1897.

[74] 1—1

Pályázati hirdetés.

A Szebenvármegye pénztáránal megíreszedett és főispáni kinevezés útján betöltendő évi 600 frt. fizetéssel és 100 frt. lakbérrel javadalmazott pénztári tisztii állomásra azonnal pályázatot hirdetek azon megjegyzéssel, hogy az ezen állomásra kinevezendő pályázó egy évi fizetésének megfelelő tisztii óvadékot tartozik letenni.

Felhívom pályázni ohajtokat, hogy az 1883 évi I. t. czikk 18 §-a szerinti minösi-

tettséget, elöletük feddhetlenségét és eddigi foglalkozásaikat esetleg eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványaik és pedig a közszolgálatban levök rendes szolgálati uton folyó évi június hó 23-ig Méltóságos Thalmann Gusztáv úrhoz, Szebenvármegye főispánjához annál bizonyosabban nyujsák be, mivel később beérkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Nagy-Szeben, 1897 június hó 10 évi.

Reissenberger.
alispán.

„ARDELEANA”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000.

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1. acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4. cumpără și vinde mărfuri și produse;
2. primesce depuneri dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ér dela corațiuni culturale cu 6%;	5. arândeză și exarândeză realități!
3. cumpără și vinde realități;	6. cumpără și vinde efecte publice;
	7. mijlocesce operațiuni, specificate sub 3, 4, 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897.

Ori-ce afacere se pôte rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ér în scris prin corespondență.

Orăștie, în Maiu 1897.

[73] 1—12

Direcțiunea.

Mare prăvălie

de

băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.

a societății comerciale

„CONCORDIA”

Str. Măcelarilor Nr. 20.

Strada Baier Nr. 1.

Edificiul „Albinei”.

Vândare în mare și mic.

Tote articolele apartinătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia”.

Prăvălia noastră arangiată după recerintele moderne, numeroșele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri, ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, prospătă de diferite soiuri, Zahar raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișore, Șafran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Iere negre și roșii Șuncă, Salamă, Pesci marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze prospete, Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sămînțe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri fôrte favorabile.

Din despărțemântul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (Marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr (Haras) berecă, Mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroșele comande ale Mult On. public și promițând serviciu prompt,

semnăm cu totă stima:

„Concordia”,
societate comercială pe acții.

[59] 4